

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 12. aprila 2018*

„Predhodno odločanje – Pravica do združitve družine – Direktiva 2003/86/ES – Člen 2, *initio* in (f) – Pojem ‚mladoletniki brez spremstva‘ – Člen 10(3)(a) – Pravica begunca do združitve z družino s svojimi starši – Begunec, ki je ob vstopu na ozemlje države članice in ob vložitvi svoje prošnje za azil star manj kot 18 let, vendar polnoleten ob sprejetju odločbe, s katero mu je priznan azil, in ob vložitvi svoje prošnje za združitev družine – Trenutek, ki je odločilen za presojo, ali je zadevna oseba ‚mladoletnik‘“

V zadevi C-550/16,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo rechtbank Den Haag (sodišče v Haagu, Nizozemska) z odločbo z dne 26. oktobra 2016, ki je na Sodišče prispela 31. oktobra 2016, v postopku

A,

S

proti

Staatssecretaris voor Veiligheid en Justitie,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi M. Ilešič (poročevalec), predsednik senata, A. Rosas, sodnik, C. Toader, A. Prechal, sodnici, in E. Jarašiūnas, sodnik,

generalni pravobranilec: Y. Bot,

sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 14. septembra 2017,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za A in S N. C. Blomjous in S. Wierink, odvetnika,
- za nizozemsko vlado M. K. Bulterman, A. M. de Ree in H. S. Gijzen, agenti,
- za poljsko vlado B. Majczyna, agent,
- za Evropsko komisijo C. Cattabriga in G. Wils, agenta,

* Jezik postopka: nizozemščina.

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 26. oktobra 2017

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 2, *initio* in (f), Direktive Sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 22).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med A in S, eritrejskima državljanoma, ter staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (državni sekretar za varnost in pravosodje, Nizozemska) (v nadaljevanju: državni sekretar), ker je zadnjenavedeni njima in njunim trem mladoletnim sinovom zavrnil izdajo dovoljenja za začasno prebivanje na podlagi združitve družine z njuno starejšo hčerjo.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2003/86

- 3 Direktiva 2003/86 določa pogoje za uveljavljanje pravice do združitve družin za državljane tretjih držav, ki zakonito prebivajo na ozemlju držav članic.
 - 4 V uvodnih izjavah 2, 4, 6 in od 8 do 10 Direktive 2003/86 je navedeno:
 - „(2) Ukrepe, ki se nanašajo na združitev družine, je treba sprejeti v skladu z obvezo, da se družina varuje in družinsko življenje spoštuje, kar je poudarjeno v mnogih aktih mednarodnega prava. Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, ki jih priznava zlasti člen 8 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin [Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu,] in Listina Evropske unije o temeljnih človekovih pravicah.
- [...]
- (4) Združitev družine je potrebna, da se omogoči družinsko življenje. Pomaga ustvariti socialno in kulturno stabilnost, ki olajša vključevanje državljanov tretjih držav v državo članico, kar spodbuja tudi ekonomsko in socialno kohezijo, ki je temeljni cilj Skupnosti, določen v Pogodbi.
- [...]
- (6) Da se zavaruje družina in zagotovi ali ohrani družinsko življenje, je treba na podlagi skupnih meril določiti materialne pogoje za uresničevanje pravice do združitve družine.
- [...]
- (8) Posebno pozornost bi bilo treba posvetiti položaju beguncev zaradi razlogov, ki so jih prisilili, da so pobegnili iz svoje države, in ki so jim preprečevali, da bi tam živeli normalno družinsko življenje. Treba bi bilo torej določiti ugodnejše pogoje za uveljavljanje njihove pravice do združitve družine.

(9) Združitev družine bi vsekakor morala veljati za člane primarne družine, se pravi za zakonca in mladoletne otroke.

(10) Na državah članicah je, da se odločijo, ali želijo odobriti združitev družine za sorodnike [prednike] v ravni črti, odrasle neporočene otroke, [...]"

5 Člen 2 Direktive 2003/86 določa:

„V tej direktivi:

- (a) ‚državljan tretje države‘ pomeni vsako osebo, ki ni državljan Unije v smislu člena 17(1) Pogodbe;
- (b) ‚begunec‘ pomeni državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, ki uživa status begunca v smislu Ženevske konvencije o statusu beguncev z 28. julija 1951, dopolnjene s Protokolom, podpisanim v New Yorku 31. januarja 1967;
- (c) ‚sponzor‘ pomeni državljana tretje države, ki zakonito biva v državi članici in prosi za združitev s svojimi družinskimi člani, ali čigar družinski člani prosijo za združitev z njim/njo;
- (d) ‚združitev družine‘ pomeni vstop v državo članico in bivanje družinskih članov državljana tretje države, ki zakonito biva v navedeni državi članici, z namenom, da se ohrani družinska enota, ne glede na to, ali je družinsko razmerje nastalo pred ali po vstopu rezidenta [sponzorja].

[...]

(f) ‚mladoletniki brez spremstva‘ pomeni državljanke tretje države ali osebe brez državljanstva, mlajše od osemnajst let, ki prispejo na ozemlje držav članic brez spremstva odrasle osebe, ki je zanje odgovorna po zakonu ali običaju, dokler takšna oseba zanje učinkovito ne poskrbi, ali mladoletnike, ki ostanejo brez spremstva po vstopu na ozemlje držav članic.“

6 Člen 3 Direktive 2003/86 določa:

„1. Ta direktiva se uporablja, če ima sponzor dovoljenje za prebivanje države članice, ki velja za obdobje enega leta ali več in ima realne možnosti, da pridobi pravico do stalnega prebivanja, če so člani njegove družine državljani tretje države s kakršnim koli statusom.

2. Ta direktiva se ne uporablja, če:

- (a) sponzor prosi za priznanje statusa begunca in njegova prošnja še ni bila dokončno rešena;
- (b) ima sponzor dovoljenje za prebivanje v državi članici na podlagi začasne zaščite ali prosi za dovoljenje za prebivanje na tej podlagi in še čaka na odločitev o svojem statusu;
- (c) ima sponzor dovoljenje za prebivanje v državi članici na podlagi subsidiarne oblike zaščite v skladu z mednarodnimi obveznostmi, nacionalno zakonodajo ali prakso držav članic, ali prosi za dovoljenje za prebivanje na tej podlagi in še čaka na odločitev glede svojega statusa.

[...]

5. Ta direktiva ne vpliva na možnost, da države članice sprejmejo ali ohranijo ugodnejše določbe.“

7 Člen 4(2) Direktive 2003/86 določa:

„Države članice lahko z zakoni ali predpisi na podlagi te direktive in v skladu s pogoji, določenimi v Poglavju IV, dovolijo vstop in bivanje naslednjim družinskim članom:

(a) sorodnikom [prednikom] sponzorja ali njegovega zakonca v prvem kolenu v ravni vrsti, če jih le-ta vzdržujeta in v državi izvora nimajo ustrezne družinske podpore;

[...]“

8 Člen 5 Direktive 2003/86 določa:

„1. Države članice odločijo, ali naj za uveljavljanje pravice do združitve družine prošnjo za vstop in bivanje pristojnim organom države članice predloži sponzor ali družinski člani.

[...]

4. Pristojni organi države članice osebo, ki je predložila prošnjo, kakor hitro je mogoče pisno obvestijo o odločitvi in v vsakem primeru najkasneje v devetih mesecih od dne, ko je bila prošnja vložena.

V izjemnih okoliščinah, povezanih s težavnostjo preučitve prošnje, se časovni rok, omenjen v prvem pododstavku, lahko podaljša.

Za odločitev o zavrnitvi prošnje se navedejo razlogi. Če ob koncu obdobja, predvidenega v prvem pododstavku, odločitev ni sprejeta, posledice tega določi nacionalno pravo ustrezne države članice.

5. Pri obravnavanju prošnje države članice ustrezno upoštevajo interese mladoletnih otrok.“

9 Člen 7(1) Direktive 2003/86 določa, da lahko države članice zahtevajo, da oseba, ki je prošnjo predložila, zagotovi dokaze, da ima sponzor stanovanje, zdravstveno zavarovanje in sredstva, glede katerih so izpolnjene zahteve, našteje v navedeni določbi.

10 V poglavju V Direktive 2003/86, naslovljenem „Združitev družine za begunce“, so člani od 9 do 12 te direktive. Člen 9(1) in (2) te direktive določa:

„1. To poglavje se uporablja za združitev družine beguncev, katerim status je priznala ena od držav članic.

2. Države članice lahko uporabo tega poglavja omejijo na begunce, katerih družinska razmerja so nastala pred njihovim vstopom.“

11 Člen 10 Direktive 2003/86 določa:

„1. Člen 4 se uporablja za opredelitev družinskih članov, z izjemo tretjega pododstavka odstavka 1 člena 4, ki se ne uporablja za otroke beguncev.

2. Države članice lahko dovolijo združitev družine z drugimi družinskimi člani, ki niso omenjeni v členu 4, če jih begunec vzdržuje.

3. Če je begunec mladoletnik brez spremstva, države članice:

(a) dovolijo vstop in bivanje zaradi združitve družine z njegovimi sorodniki [predniki] v prvem kolenu v ravni črti brez uporabe pogojev, določenih v členu 4(2)(a);

(b) lahko dovolijo vstop in bivanje zaradi združitve družine z njegovim zakonitim skrbnikom ali katerim koli drugim članom družine, če begunec nima sorodnikov [prednikov] v ravni črti ali takšnih sorodnikov [prednikov] ni mogoče izslediti.“

12 Člen 11 Direktive 2003/86 določa:

„1. Za predložitev in obravnavanje prošnje se uporablja člen 5, ob upoštevanju odstavka 2 tega člena.

2. Če begunec ne more zagotoviti uradnih listinskih dokazov o družinskem razmerju, države članice upoštevajo druge dokaze o obstoju takšnega razmerja, ki se ocenijo v skladu z nacionalnim pravom. Odločitev o zavrnitvi prošnje ne sme temeljiti samo na dejstvu, da ni takšnih listinskih dokazov.“

13 Člen 12(1) Direktive 2003/86 določa:

„Z odstopanjem od člena 7 države članice od begunca in/ali njegovih družinskih članov ne zahtevajo, da v zvezi s prošnjami za tiste družinske člane, omenjene v členu 4(1), zagotovijo dokaz, da begunec izpolnjuje zahteve, določene v členu 7.

Brez poseganja v mednarodne obveznosti, če je združitev družine mogoča v tretji državi, s katero ima sponzor in/ali družinski član posebne vezi, lahko država članica zahteva, da se zagotovi dokaz, omenjen v prvem pododstavku.

Države članice lahko zahtevajo, da begunec izpolni pogoje, omenjene v členu 7(1), če prošnja za združitev družine ni predložena v roku treh mesecev po odobritvi statusa begunca.“

Direktiva 2011/95/EU

14 V uvodnih izjavah 18, 19 in 21 Direktive 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (UL 2011, L 337, str. 9) je navedeno:

„(18) V skladu s Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah iz leta 1989 bi morale biti ‚koristi otroka‘ najpomembnejše vodilo držav članic pri izvajanju te direktive. Pri ocenjevanju koristi otroka bi morale države članice zlasti upoštevati načelo enotnosti družine, dobrobit mladoletnika in njegov socialni razvoj, varstvene in varnostne vidike ter stališča mladoletnika v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo.

(19) Treba je razširiti pojem ‚družinskih članov‘, pri čemer je treba upoštevati različne posebne okoliščine nepreskrbljenosti in nameniti posebno pozornost koristim otroka.

[...]

(21) Priznanje statusa begunca je ugotovitveni akt.“

15 Člen 2 Direktive 2011/95 določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

- (d) ‚begunec‘ pomeni državljana tretje države, ki se zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem zaradi rasne, verske, nacionalne pripadnosti, političnega prepričanja ali pripadnosti določeni družbeni skupini nahaja izven države, katere državljan je, in ne more ali zaradi tega strahu noče izkoristiti zaščite te države, ali osebo brez državljanstva, ki se nahaja izven države prejšnjega običajnega prebivališča zaradi enakih razlogov, kot so navedeni zgoraj, in se ne more ali zaradi tega strahu noče vrniti vanjo, in za katera se ne uporablja člen 12;
- (e) ‚status begunca‘ pomeni priznanje državljana tretje države ali osebe brez državljanstva kot begunca s strani države članice;

[...]“

- 16 Člen 13 Direktive 2011/95, naslovljen „Priznanje statusa begunca“, določa, da „[d]ržave članice priznajo status begunca državljaniu tretje države ali osebi brez državljanstva, ki izpolnjuje pogoje za begunca v skladu s poglavjema II in III.“ Ti poglavji se nanašata na obravnavanje prošelj za mednarodno zaščito in pogoje, ki jih morajo izpolnjevati begunci.

Direktiva 2013/32/EU

- 17 V uvodni izjavi 33 Direktive 2013/32/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite (UL 2013, L 180, str. 60) je navedeno:

„V skladu z Listino [o temeljnih pravicah] in Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah iz leta 1989 bi morala biti največja korist otroka najpomembnejše vodilo držav članic pri uporabi te direktive. Pri ugotavljanju, kaj je največja korist za otroka, bi morale države članice upoštevati predvsem dobrobit mladoletnika in njegov socialni razvoj, vključno z okoljem, iz katerega prihaja.“

- 18 Člen 31 Direktive 2013/32, naslovljen „Postopek obravnavanja“, v odstavku 7 določa:

„Države članice lahko v skladu s temeljnimi načeli in jamstvi iz poglavja II prednostno obravnavajo prošnjo za mednarodno zaščito, zlasti:

- (a) kadar je verjetno, da je utemeljena;
- (b) kadar jo je vložil prosilec, ki je ranljiva oseba v smislu člena 22 Direktive 2013/33/EU [Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito (UL 2013, L 180, str. 96)] ali ki potrebuje posebna procesna jamstva, zlasti mladoletnik brez spremstva.“

Nizozemsko pravo

- 19 V skladu s členom 29(2), *initio* in (c), *Vreemdelingenwet* (zakon o tujcih iz leta 2000) se lahko staršem tujca, ki je mladoletnik brez spremstva v smislu člena 2, *initio* in (f), Direktive 2003/86, izda dovoljenje za začasno prebivanje na podlagi azila iz člena 28 tega zakona, če so bili ob vstopu zadevnega tujca del njegove primarne družine in so hkrati z njim vstopili na Nizozemsko ali pa so vanjo naknadno vstopili v treh mesecih po tem, ko je bilo temu tujcu izdano dovoljenje za začasno prebivanje iz navedenega člena 28.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 20 Hči A in S je na Nizozemsko prispela kot mladoletnica brez spremstva. 26. februarja 2014 je vložila prošnjo za azil. Polnoletna je postala 2. junija 2014.
- 21 Državni sekretar je zadevni osebi z odločbo z dne 21. oktobra 2014 izdal dovoljenje za prebivanje na podlagi azila z veljavnostjo petih let in z učinkom od datuma vložitve prošnje za azil.
- 22 Organizacija VluchtelingenWerk Midden-Nederland je 23. decembra 2014 v imenu hčere A in S vložila prošnjo za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje njenim staršem in trem mladoletnim bratom zaradi združitve družine.
- 23 Državni sekretar je z odločbo z dne 27. maja 2015 to prošnjo zavrnil z obrazložitvijo, da je bila hči A in S ob vložitvi te prošnje polnoletna. Pritožba, vložena zoper to odločbo, je bila zavrnjena 13. avgusta 2015 kot neutemeljena.
- 24 A in S sta 3. septembra 2015 pri rechtbank Den Haag (sodišče v Haagu, Nizozemska) vložila tožbo zoper to zavrnitev.
- 25 A in S v utemeljitev svoje tožbe trdita, da iz člena 2, *initio* in (f), Direktive 2003/86 izhaja, da je pri ugotavljanju, ali se neka oseba lahko šteje za „mladoletnika brez spremstva“ v smislu te določbe, odločilen datum vstopa zadevne osebe v zadevno državo članico. Državni sekretar pa meni, da je glede tega odločilen datum vložitve prošnje za združitev družine.
- 26 Predložitveno sodišče ugotavlja, da je Raad van State (državni svet, Nizozemska) v dveh sodbah z dne 23. novembra 2015 odločilo, da je to, da je tujec po prihodu na Nizozemsko postal polnoleten, mogoče upoštevati pri ugotavljanju, ali spada na področje uporabe člena 2, *initio* in (f), Direktive 2003/86.
- 27 Predložitveno sodišče v zvezi s tem meni, da iz člena 2, *initio* in (f), Direktive 2003/86 izhaja, da je treba status mladoletnika brez spremstva načeloma presoјati glede na trenutek prihoda zadevne osebe na ozemlje države članice. Sicer naj bi ta določba predvidevala dve izjemi od tega načela, in sicer primer mladoletnika, ki je prispel s spremstvom in je nato ostal brez njega, ter primer mladoletnika, ki je prispel brez spremstva in je zanj nato skrbela odrasla oseba, odgovorna zanj. Vendar naj v okoliščinah obravnavane zadeve ne bi šlo za nobeno od teh izjem in z ničimer v besedilu navedene določbe naj ne bi bila potrjena ideja, da ta določba omogoča še druge izjeme od navedenega načela.
- 28 V teh okoliščinah je rechtbank Den Haag (sodišče v Haagu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba v okviru združitve družine v primeru beguncev kot ‚mladoletnika brez spremstva‘ v smislu člena 2, *initio* in (f), Direktive 2003/86 šteti tudi državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, mlajša od 18 let, ki prispeta na ozemlje države članice brez spremstva odrasle osebe, ki je zanju odgovorna po zakonu ali običaju, in ki

- zaprosita za azil,
- v času trajanja azilnega postopka v državi članici dopolnita 18 let,
- jima je azil priznan za nazaj od trenutka vložitve prošnje in
- za tem zaprosita za združitev družine?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 29 Predložitveno sodišče s svojim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 2, *initio* in (f), Direktive 2003/86 razlagati tako, da je treba za „mladoletnika“ v smislu te določbe šteti državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, ki sta bila ob vstopu na ozemlje države članice in ob vložitvi prošnje za azil v tej državi stara manj kot 18 let, vendar sta med azilnim postopkom postala polnoletna in jima je bil nato priznan azil z učinkom za nazaj od datuma vložitve prošnje.
- 30 A in S menita, da je treba na to vprašanje odgovoriti pritrdilno, medtem ko nizozemska in poljska vlada ter Evropska komisija zagovarjajo nasprotno stališče. Natančneje, nizozemska vlada trdi, da so države članice tiste, ki opredelijo upošteveni trenutek za ugotavljanje, ali je treba begunca obravnavati kot mladoletnika brez spremstva v smislu člena 2(f) Direktive 2003/86. Poljska vlada in Komisija pa menita, da je mogoče ta trenutek določiti na podlagi te direktive. Po mnenju Komisije je to takrat, ko je vložena prošnja za združitev družine, poljska vlada pa meni, da takrat, ko je o tej prošnji odločeno.
- 31 Opozoriti je treba, da je v skladu s členom 1 Direktive 2003/86 njen namen določiti pogoje za uveljavljanje pravice do združitve družine za državljane tretjih držav, ki zakonito prebivajo na ozemlju držav članic.
- 32 V zvezi s tem iz uvodne izjave 8 te direktive izhaja, da ta za begunce določa ugodnejše pogoje za uveljavljanje te pravice do združitve družine, saj je treba njihovemu položaju nameniti posebno pozornost iz razlogov, ki so jih prisilili, da so pobegnili iz svoje države, in ki so jim preprečevali, da bi tam živeli normalno družinsko življenje.
- 33 Eden od teh ugodnejših pogojev se nanaša na združitev družine s predniki begunca v prvem kolenu v ravni vrsti.
- 34 Medtem ko je na podlagi člena 4(2)(a) Direktive 2003/86 možnost take združitve načeloma prepuščena diskreciji vsake države članice in za to možnost velja med drugim pogoj, da prednike v prvem kolenu v ravni vrsti vzdržuje sponzor in da v državi izvora nimajo ustrezne družinske podpore, člen 10(3)(a) te direktive namreč kot izjemo od tega načela za mladoletne begunce brez spremstva določa pravico do take združitve, za to pravico pa ne velja niti diskrecijska pravica držav članic niti pogoji, določeni v tem členu 4(2)(a).
- 35 Pojem „mladoletniki brez spremstva“, ki je v okviru Direktive 2003/86 uporabljen zgolj v tem členu 10(3)(a), je opredeljen v členu 2, *initio* in (f), te direktive.
- 36 V skladu z zadnjemavedenim členom izraz „mladoletniki brez spremstva“ za namene Direktive 2003/86 pomeni „državljane tretje države ali osebe brez državljanstva, mlajše od osemnajst let, ki prispejo na ozemlje držav članic brez spremstva odrasle osebe, ki je zanje odgovorna po zakonu ali običaju, dokler takšna oseba zanje učinkovito ne poskrbi, ali mladoletnike, ki ostanejo brez spremstva po vstopu na ozemlje držav članic“.
- 37 Ta določba določa torej dva pogoja, in sicer, da je zadevna oseba „mladoletnik“ in da je „brez spremstva“.
- 38 Navedena določba se v zvezi s tem drugim pogojem sicer nanaša na trenutek vstopa zadevne osebe na ozemlje zadevne države članice, vendar iz iste določbe izhaja, da je treba upoštevati tudi poznejše okoliščine, in to pri obeh pogojih. Mladoletnik brez spremstva ob vstopu, za katerega nato poskrbi odrasla oseba, ki je zanj odgovorna po zakonu ali običaju, tako tega drugega pogoja ne izpolnjuje, medtem ko se mladoletnik, ki sprva ima spremstvo, a nato ostane sam, obravnava, kot da je brez spremstva, in torej navedeni pogoj izpolnjuje.

- 39 Glede prvega od teh dveh pogojev iz točke 37 te sodbe, ki je edini, ki se obravnava v postopku v glavni stvari, je v členu 2, *initio* in (f), Direktive 2003/86 zgolj navedeno, da mora biti zadevna oseba „mlajša od osemnajst let“, ne da bi bilo pri tem natančneje določeno, kdaj mora biti ta pogoj izpolnjen.
- 40 Vendar iz zadnjenavedene okoliščine nikakor ne izhaja, da so države članice tiste, ki odločijo, kateri trenutek želijo izbrati za presojo, ali je navedeni pogoj izpolnjen.
- 41 Opomniti je treba, da tako iz zahteve po enotni uporabi prava Unije kot iz načela enakosti izhaja, da je treba posamezno določbo tega prava, ki se za opredelitev svojega smisla in obsega ne sklicuje posebej na pravo držav članic, običajno razlagati samostojno in enotno v celotni Uniji, in sicer ob upoštevanju med drugim okvira, v katerega je določba umeščena, in cilja, ki ga zadevna ureditev uresničuje (sodba z dne 26. julija 2017, *Ouhrami*, C-225/16, EU:C:2017:590, točka 38 in navedena sodna praksa).
- 42 V zvezi s tem je treba najprej poudariti, da se niti člen 2, *initio* in (f), Direktive 2003/86 niti člen 10(3)(a) te direktive ne sklicujeta na nacionalno pravo ali na države članice, kar se razlikuje od drugih določb te direktive, kot sta člena 5(1) in 11(2), ter kaže na to, da če bi zakonodajalec Unije želel vsaki državi članici prepustiti diskrecijo glede skrbi za določitev, do katerega trenutka je treba zadevno osebo šteti za mladoletnika, da bi se ji lahko priznala pravica do združitve družine s svojimi starši, bi tak sklic določil tudi v tem okviru.
- 43 Nato, člen 10(3)(a) Direktive 2003/86 državam članicam nalaga natančno pozitivno obveznost, ki ji ustreza jasno opredeljena pravica. V primeru, ki ga določa ta določba, morajo države članice odobriti združitev družine s predniki sponzorja v prvem kolenu v ravni vrsti, pri tem pa nimajo diskrecijske pravice.
- 44 Nazadnje, z Direktivo 2003/86 se ne uresničuje zgolj na splošno cilj spodbujanja združitve družine in odobritve varstva državljanom tretjih držav, zlasti mladoletnikom (glej v tem smislu sodbo z dne 6. decembra 2012, *O* in drugi, C-356/11 in C-357/11, EU:C:2012:776, točka 69), temveč je namen njenega člena 10(3)(a) posebej zagotoviti večje varstvo tistim beguncem, ki so mladoletniki brez spremstva.
- 45 V Direktivi 2003/86 sicer ni izrecno določeno, do katerega trenutka je treba zadevno osebo šteti za mladoletnika, da bi se ji lahko priznala pravica do združitve družine iz njenega člena 10(3)(a), vendar v teh okoliščinah iz namena te določbe in dejstva, da ta državam članicam ne prepušča nobenega manevrskega prostora ter tega, da ne obstaja nikakršen sklic na nacionalno pravo v zvezi s tem, izhaja, da določitev tega trenutka ne more biti prepuščena presoji posamezne države članice.
- 46 Dodati je treba tudi, da položaj v postopku v glavni stvari glede tega ni podoben položaju, na katerega se sklicuje nizozemska vlada in glede katerega je bila izdana sodba z dne 17. julija 2014, *Noorzia* (C-338/13, EU:C:2014:2092), v kateri je bil obravnavan člen 4(5) Direktive 2003/86, ki določa, da za „zagotovi[te]v] boljše[e] integracij[e] in prepreči[te]v] prisiln[ih] porok[...] lahko države članice zahtevajo, da sponzor in njegov zakonec dosežeta neko minimalno starost in največ 21 let, preden se mu zakonec lahko pridruži“.
- 47 Člen 4(5) Direktive 2003/86 namreč za razliko od člena 10(3)(a) te direktive daje možnost izbire ter poleg tega državam članicam izrecno omogoča manevrski prostor pri določanju minimalne starosti sponzorja ali njegovega zakonca, ki jo želijo po potrebi priznati zaradi legitimnega cilja zagotavljanja boljše integracije in preprečitve prisilnih porok. Zato so razlike, ki so posledica dejstva, da je vsaka država članica svobodna pri opredelitvi datuma, iz katerega morajo njeni organi izhajati pri ugotavljanju, ali je pogoj, ki se nanaša na starost, izpolnjen, popolnoma združljive z naravo in ciljem člena 4(5) Direktive 2003/86, za razliko od člena 10(3)(a) te direktive.

- 48 Natančneje, na vprašanje, v katerem konkretnem trenutku je treba presoјati starost begunca, da bi ga bilo mogoče šteti za mladoletnika in da bi mu tako bila priznana pravica do združitve družine iz člena 10(3)(a) Direktive 2003/86, je treba odgovoriti glede na besedilo, sistematiko in cilj te direktive ob upoštevanju zakonodajnega okvira, v katerega je umeščena, in splošnih načel prava Unije.
- 49 V zvezi s tem iz točk 38 in 39 te sodbe izhaja, da niti besedilo člena 2, *initio* in (f), Direktive 2003/86 niti člena 10(3)(a) te direktive kot taki ne omogočata, da bi se odgovorilo na navedeno vprašanje.
- 50 Glede sistematike Direktive 2003/86 je treba navesti, da se ta na podlagi njenega člena 3(2)(a) ne uporablja, če sponzor prosi za priznanje statusa begunca in njegova prošnja še ni bila dokončno rešena. V členu 9(1) te direktive je podrobneje določeno, da se poglavje V te direktive, v katerem je člen 10(3)(a), uporablja za združitev družine beguncev, katerim je ta status priznala ena od držav članic.
- 51 Kljub temu, da za možnost prosilca za azil, da vloži prošnjo za združitev družine na podlagi Direktive 2003/86, tako velja pogoj, da je bila njegova prošnja za azil že dokončno pozitivno rešena, je treba vendarle ugotoviti, da je ta pogoj zlahka pojasnjen z dejstvom, da pred sprejetjem take odločbe ni mogoče z gotovostjo vedeti, ali zadevna oseba izpolnjuje pogoje za priznanje statusa begunca, od česar je nato odvisna pravica, da se doseže združitev družine.
- 52 V teh okoliščinah je treba spomniti, da je treba status begunca osebi priznati, če ta izpolnjuje minimalne standarde, določene s pravom Unije. V skladu s členom 13 Direktive 2011/95 države članice priznajo status begunca državljanu tretje države ali osebi brez državljanstva, ki izpolnjuje pogoje za begunca v skladu s poglavjema II in III te direktive, pri čemer pa nimajo v zvezi s tem diskrecijske pravice (glej v tem smislu sodbo z dne 24. junija 2015, H. T., C-373/13, EU:C:2015:413, točka 63).
- 53 V uvodni izjavi 21 Direktive 2011/95 je poleg tega navedeno, da je priznanje statusa begunca ugotovitveni akt.
- 54 Po vložitvi prošnje za mednarodno zaščito v skladu s poglavjem II Direktive 2011/95 ima tako vsak državljan tretje države ali oseba brez državljanstva, ki izpolnjujeta vsebinske pogoje iz poglavja III te direktive, subjektivno pravico do tega, da se jima prizna status begunca, in to celo pred sprejetjem formalne odločbe v zvezi s tem.
- 55 Če bi bila v teh okoliščinah pravica do združitve družine iz člena 10(3)(a) Direktive 2003/86 odvisna od trenutka, ko pristojni nacionalni organ formalno sprejme odločbo, s katero zadevni osebi prizna status begunca, in zato od večje ali manjše hitrosti, s katero ta organ obravnava prošnjo za mednarodno zaščito, bi bil ogrožen polni učinek te določbe in bi bilo to v nasprotju ne zgolj s ciljem te direktive, ki je spodbujanje združitve družine in v zvezi s tem odobritev posebnega varstva beguncem, zlasti mladoletnikom brez spremstva, temveč tudi z načeloma enakega obravnavanja in pravne varnosti.
- 56 Posledica take razlage bi bila namreč, da bi lahko bila v zvezi s pravico do združitve družine mladoletna begunca brez spremstva, ki sta enake starosti in ki v istem trenutku vložita prošnjo za mednarodno zaščito, obravnavana različno glede na trajanje obravnave teh prošenj, na to trajanje pa na splošno nikakor ne vplivata in je lahko odvisno od – poleg zapletenosti obravnavanih položajev – količine dela pristojnih organov ter od političnih odločitev držav članic glede kadrov, ki so na voljo tem organom, in glede primerov, ki jih je treba obravnavati prednostno.
- 57 Poleg tega, če bi bila pravica do združitve družine ob upoštevanju dejstva, da lahko azilni postopek traja dolgo in da so zlasti v obdobjih velikega pritoka prosilcev za mednarodno zaščito roki, ki jih v zvezi s tem določa pravo Unije, pogosto prekoračeni, odvisna od trenutka, ko je ta postopek končan, bi

lahko bilo znatnemu delu beguncev, ki so vložili prošnje za mednarodno zaščito kot mladoletniki brez spremstva, odvzeto uživanje te pravice in varstvo, ki jim ga je treba s členom 10(3)(a) Direktive 2003/86 podeliti.

- 58 Poleg tega, namesto da bi se nacionalne organe spodbujalo, naj prošnje za mednarodno zaščito, ki so jih vložili mladoletniki brez spremstva, obravnavajo prednostno, da bi se upoštevala njihova posebna ranljivost, kar je možnost, ki je od zdaj izrecno dana na voljo s členom 31(7)(b) Direktive 2013/32, bi taka razlaga lahko imela nasprotni učinek in ovirala uresničevanje cilja te direktive ter direktiv 2003/86 in 2011/95, ki je zagotoviti, da države članice v skladu s členom 24(2) Listine o temeljnih pravicah pri uporabi teh direktiv dejansko upoštevajo predvsem koristi otroka.
- 59 Posledica navedene razlage bi bila tudi, da bi bilo za mladoletnika brez spremstva, ki je vložil prošnjo za mednarodno zaščito, to, ali mu bo priznana pravica do združitve družine s svojimi starši, povsem nepredvidljivo, kar bi lahko škodilo pravni varnosti.
- 60 Če pa se kot trenutek, na katerega se je treba sklicevati pri presoji starosti begunca za namene uporabe člena 10(3)(a) Direktive 2003/86, šteje datum vložitve prošnje za mednarodno zaščito, se s tem omogoča zagotovitev enakega in predvidljivega obravnavanja vseh prosilcev, ki so s časovnega vidika v enakem položaju, s čimer se zagotovi, da je uspeh prošnje za združitev družine v glavnem odvisen od okoliščin, ki jih je mogoče pripisati prosilcu, ne pa upravi, kot je trajanje obravnave prošnje za mednarodno zaščito ali prošnje za združitev družine (glej po analogiji sodbo z dne 17. julija 2014, Noorzia, C-338/13, EU:C:2014:2092, točka 17).
- 61 Ker bi bilo sicer nezdržljivo s ciljem člena 10(3)(a) Direktive 2003/86 – kot navajata nizozemska vlada in Komisija – da bi se za uresničitev združitve družine begunec, ki je bil v času svoje prošnje mladoletnik brez spremstva, vendar je postal v postopku polnoleten, brez časovne omejitve skliceval na pravico iz tega člena, mora biti njegova prošnja za tako združitev vložena v razumnem roku. Pri določitvi takega razumnega roka ima rešitev, ki jo je sprejel zakonodajalec Unije v podobnem kontekstu člena 12(1), tretji odstavek, te direktive, okvirno vrednost, tako da je treba šteti, da mora biti prošnja za združitev družine, oblikovana na podlagi člena 10(3)(a) navedene direktive, načeloma v teh okoliščinah vložena v roku treh mesecev od dneva, ko je bil zadevnemu mladoletniku priznan status begunca.
- 62 Glede drugih trenutkov, ki so bili v tem postopku predlagani za presojo, ali je mogoče begunca šteti za mladoletnika, je treba ugotoviti, prvič, da datuma vstopa na ozemlje države članice načeloma ni mogoče šteti za odločilnega v zvezi s tem glede na tesno povezavo, ki obstaja med pravico do združitve družine iz člena 10(3)(a) Direktive 2003/86 in statusom begunca, katerega priznanje je odvisno od tega, da zadevna oseba vloži prošnjo za mednarodno zaščito.
- 63 Drugič, glede datuma vložitve prošnje za združitev družine in datuma odločitve o njej zadostuje opozoriti, da je zlasti iz točke 55 te sodbe razvidno, da pravica do združitve družine iz člena 10(3)(a) Direktive 2003/86 ne more biti odvisna od trenutka, ko pristojni nacionalni organ formalno sprejme odločbo, s katero sponzorju prizna status begunca. Prav za ta primer bi šlo, če bi se enega od teh datumov štelo za odločilnega, saj lahko sponzor, kot je bilo navedeno v točkah 50 in 51 te sodbe, vloži prošnjo za združitev družine šele po sprejetju odločbe, s katero mu je priznan status begunca.
- 64 Ob upoštevanju vseh zgornjih preudarkov je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 2, *initio* in (f), Direktive 2003/86 v povezavi s členom 10(3)(a) te direktive razlagati tako, da je treba za „mladoletnika“ v smislu te določbe šteti državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, ki sta bila ob vstopu na ozemlje države članice in ob vložitvi prošnje za azil v tej državi stara manj kot 18 let, vendar sta med azilnim postopkom postala polnoletna in jima je bil nato priznan status begunca.

Stroški

- ⁶⁵ Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

Člen 2, *initio* in (f), Direktive Sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine v povezavi s členom 10(3)(a) te direktive je treba razlagati tako, da je treba za „mladoletnika“ v smislu te določbe šteti državljan tretje države ali osebo brez državljanstva, ki sta bila ob vstopu na ozemlje države članice in ob vložitvi prošnje za azil v tej državi stara manj kot 18 let, vendar sta med azilnim postopkom postala polnoletna in jima je bil nato priznan status begunca.

Podpisi